

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Кафедра банківської справи та страхування
Кафедра інноваційних бізнес-технологій**

**ВРОЦЛАВСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(м. Вроцлав, Республіка Польща)**

**VIG RE zajišťovna, a. s.
(м. Прага, Чеська республіка)**

СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ У СВІТЛІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: НОВІТНІ ВИКЛИКИ ТА ТРЕНДИ

Збірник матеріалів

VI Міжнародної науково-практичної конференції

м. Київ

23 березня 2023 р.

УДК 368:339.13](477)(06)

С 83

*Рекомендовано до друку Вченою радою Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана,
Протокол № 9 від 30 березня 2023 року*

***Матеріали друкуються в авторській редакції.
Відповідальність за науковий рівень публікацій, обґрунтованість висновків,
достовірність результатів, наявність плагіату несуть автори.***

С 83 **Страховий ринок України у світлі євроінтеграції: новітні виклики та тренди:** Збірник матеріалів VI Міжн. науково-практичної конференції, м. Київ, 23 березня 2023 р. [Електронний ресурс]. – К.: КНЕУ, 2023. 174 с.
ISBN 978-966-926-435-0

У збірнику матеріалів конференції розглянуто глобальні тренди трансформації інфраструктури та державного регулювання ринків фінансових послуг в умовах повномасштабної війни: досвід України та зарубіжних країн; європейський вектор розвитку страхового ринку України: виклики та загрози; роль страхування у відновленні національної економіки та трансформації системи соціального захисту населення; страхування та ризик-менеджмент: глобальні виклики та фінансова безпека; вплив діджиталізації на підвищення ефективності управління бізнес-процесами страхових компаній; домінанти розвитку страхової науки та освіти в сучасних умовах.

УДК 368:339.13](477)(06)

*Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ заборонено*

ISBN 978-966-926-435-0

© КНЕУ, 2023

ЗМІСТ

**1. ГЛОБАЛЬНІ ТRENДИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ІНФРАСТРУКТУРИ
ТА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ
ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН**

<i>Аржевітін С.М.</i>	
Монетарна політика НБУ в кризових умовах	7
<i>Баранов А.Л.</i>	
Погляд на страховика в умовах оновленого регулювання та посилення вимог	9
<i>Бенч Л.Я., Стрельнік А.Д.</i>	
Зовнішній державний борг України: тенденції формування та особливості управління	10
<i>Внукова Н.М.</i>	
Оцінка фінансового потенціалу страхових компаній	13
<i>Волохова Л.Ф., Приймак С.В.</i>	
Необхідність використання хмарних послуг банками в умовах повномасштабного вторгнення	15
<i>Григораш В.О.</i>	
Перспективи розвитку страхових послуг в Україні	16
<i>Гудзинська Л.Ю.</i>	
Виведення банку з ринку в умовах війни: еволюція законодавчого регулювання	18
<i>Демчук Т.А.</i>	
Ринок обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності автовласників України в умовах війни	21
<i>Івасів І.Б.</i>	
Оцінка ефективності наглядової ради у системі корпоративного управління в банках	25
<i>Кисільова І.Ю., Діброва В.О.</i>	
Зміни законодавства щодо страхування автомобілів в Україні	27
<i>Клапків Ю.М., Свірський В.С.</i>	
Світові тенденції розвитку ринку страхових послуг	29
<i>Коваль В.В.</i>	
Тенденції розвитку страхування життя в Україні за умов повномасштабної війни	31
<i>Кущик А.П., Кармазіна В.С.</i>	
Цифровізація фондового ринку України	33
<i>Лобова О.М.</i>	
Проблеми розвитку ринку злиття та поглинання в Україні	35
<i>Мурашко О.В.</i>	
Платоспроможність страхових організацій України: вимоги та виклики	38
<i>Пікус Р.В.</i>	
Діяльність системно важливих фінансових інститутів на ринку фінансових послуг	40
<i>Плоскіна А.А.</i>	
Зарубіжний досвід валютного регулювання та контролю	41
<i>Примостка Л.О.</i>	
Структурні зрушення в страховому секторі України на шляху євроінтеграції	44
<i>Степанець В.С.</i>	
Особливості врегулювання банків за участю держави	47
<i>Черниш О.В.</i>	
Економічне відновлення та розвиток у післявоєнний період: досвід зарубіжних країн та можливості для України	49

Н.М. Внукова,
д.е.н., проф., професор кафедри митної справи та фінансових послуг,
ХНЕУ імені Семена Кузнеця,
vnn@hneu.net

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Актуальність. Більше страхових гравців для різноманітних потреб громадян – так розглядають перспективи розвитку страхового ринку в Індії до 2047 року [1]. У пріоритетних дослідженнях НБУ до 2025 року визначено розвиток страхування, але буде відбуватися пошук форми та взаємодії між новим міжнародним законодавством і можливостями технологій розподілених реєстрів [2]. У повоєнні часи НБУ планує залучення страховиків до пріоритетних напрямів розвитку економіки, зокрема, будівництва, сільського господарства, вантажних перевезень, іпотечного фінансування та кредитування, лізингових операцій, інформаційних технологій та інвестицій. Очікується розвиток і особистого страхування [3]. Узагальнивши основні тренди на ринку страхування, можна стверджувати, що він є конкурентним, але для формування всеосяжного різноманіття необхідно розглянути фінансовий потенціал сучасних страхових компаній.

Мета – здійснення оцінки фінансового потенціалу страхових компаній у 2022 році за звітними даними НБУ.

Огляд досліджень. Питання формування і оптимізації фінансового потенціалу страхових компаній обговорювались на конференції (2022) з розвитку страхування [4]. Учасники заходу вважають, що вітчизняний страховий ринок має значний потенціал розвитку. Можна погодитись з тим, що незважаючи на значний обсяг наукових публікацій, які відображають проблеми розвитку страхування, недостатньо висвітленими залишаються питання формування та реалізації фінансового потенціалу страхового ринку в Україні. Щодо трактування того, що реалізацію фінансового потенціалу страхового підприємництва ототожнюють з ризиком, який суттєво впливає на результати тих фінансово-господарських операцій, для здійснення яких ресурси сформовано, то пропонується уточнення, що при визначенні фінансового потенціалу фінансового ринку використовувати запропонований автором показник ризику [5], пов'язаний з вимірюванням фінансового потенціалу. Дослідники [4] розглядають фінансовий потенціал страхового підприємництва як сукупність існуючих і потенційних фінансових ресурсів, які може залучити та реалізувати страхова система за певних умов для забезпечення свого сталого економічного зростання у визначений часовий період, зокрема, можна уточнити у особливий правовий період воєнного часу для даного дослідження.

Виклад основної частини. На основі узагальненої інформації НБУ [6] про діяльність страхових компаній протягом трьох кварталів 2022 року, де оприлюднено основні показники страхового ринку та консолідовані звітні дані страховиків у кварталній динаміці (дані на 10 березня 2023 року) здійснено оцінку динаміки вартості ресурсів страховика, середніх показників рівня ресурсного забезпечення.

Кількість страхових компаній у реєстрі за 2022 рік скоротилась за три квартали на 6 компаній, і складала 139 фінансових установ, з них звітність надали тільки 136 страховиків. Кількість страхових компаній зі страхування життя залишалась незмінною – 13, що є мізерною кількістю на весь обсяг резидентів і нерезидентів в країні. Середня кількість укладених договорів страхування на 1 компанію за три квартали зросла рівно у 3 рази, що свідчить про суттєве підвищення ризиків воєнного стану, які потребують страхування, але сформовані середні страхові резерви на одну компанію збільшились тільки на 12,6 %, що свідчить про недостатній рівень фінансового потенціалу страховиків для обслуговування укладених договорів. Вартість однієї угоди страхування навіть скоротилась в середньому на 2 %.

Темпи середнього зростання активів на 1 страхову компанію були повільними, тому вони не покривали темпи збільшення договорів, отже, співвідношення середньої величини активів на 1 страхову компанію до середньої величини договорів знижувалось, що свідчить про негативні тенденції щодо зниження у середньому фінансового потенціалу страховиків для забезпечення операційної діяльності. Врахування високої інфляції може свідчити про ще більш негативні тенденції.

Це підтверджується і обсягами сплачених статутних капіталів, які в абсолютному вимірі зменшувались, а активи, визначені статтею 31 Закону України "Про страхування" збільшувались як в абсолютному вимірі, так і на 17,5 % щодо середнього значення на одного страховика, що є позитивною тенденцією, яка потребує додаткового аналізу. При певному коливанні середніх активів страхових компаній і середніх сформованих страхових резервів, їх співвідношення залишається майже незмінним.

Співвідношення між середнім рівнем активів на одну страхову компанію і середнім рівнем сплачених статутних капіталів на одну компанію зріс майже на 16 %, що свідчить про необхідність збільшення статутних капіталів страхових компаній, що передбачено у новому страховому законодавстві.

Середній рівень валових виплат залишається теж стабільним на рівні 33 %, між тим при зростанні ризиковості під час воєнного стану це не вплинуло на показник.

Обсяг страхових платежів, належних перестраховикам, зростав, у тому числі і перестраховкам-нерезидентам при наявності суттєвих обмежень для переказів іноземної валюти за кордон. Темпи зростання обсягів перестрашування у нерезидентів і резидентів майже не відрізнялись.

Що стосується концентрації активів страховиків, то перша компанія у рейтингу страхових компаній за розміром активів за 1 квартал 2022 року мала 5,45 % питомої ваги активів, тоді як 10 – уже 1,6 %, 34, яка надала дані, – 0,1 %, уже за 9 місяців [6] перша компанія рейтингу – та сама – вже мала 6,5 % активів, 10 компанія – 1,7 %, а 34 – інша компанія, але ті самі 0,1 %, що свідчить про високий рівень монополізації страхового ринку.

Висновки. Сукупний фінансовий потенціал страхових компаній в Україні є прийнятним, який можна розвивати. Досліджуючи показники рівня фінансового потенціалу страхових компаній у подальшому бажано поглибити саме науковий аналіз теоретичних і практичних підходів до дослідження фінансового потенціалу, визначити особливості змін, які відбуваються, використовуючи звітну статистику, зокрема, щодо рівня монополізації страхового ринку.

Список використаних джерел

1. More insurance players required for diverse needs of citizens: Irdai chief. URL: https://www.business-standard.com/article/finance/more-insurance-players-required-for-diverse-needs-of-citizens-irdai-chief-123022100578_1.html.
2. Пріоритети досліджень Національного банку України до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/prioriteti-doslidjen-natsionalnogo-banku-ukrayini-do-2025-roku-onovleno>.
3. Дерегуляція ринку страхування допоможе страховикам працювати під час воєнного стану. URL: <https://forinsurer.com/public/22/05/26/4961>.
4. Проблеми розвитку страхування в Україні: *Науковий збірник*. Випуск 3. / За заг. ред. проф. Плиси В.Й. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 174 с.
5. Внукова Н.М., Давиденко Д.О., Шорох В.Д. Аналіз методів оцінки ризику діяльності учасників ринку небанківських фінансових послуг. *Банківська справа*. 2021. № 4. С. 2-15. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=BAbP77gAAAAJ&csstart=20&pagesize=80&sortby=pubdate&citation_for_view=BAbP77gAAAAJ:wuD5JclIwkYC.
6. Наглядова статистика НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6>.
7. Рейтинг страхових компаній України за 9 місяців 2022 р. URL: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/22/9/3>.

Наукове видання

**СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ
У СВІТЛІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ:
НОВІТНІ ВИКЛИКИ ТА ТРЕНДИ**

Збірник матеріалів

VI Міжнародної науково-практичної конференції

м. Київ, 23 березня 2023 р.

Видано в авторській редакції

Коректор В. Македон

Підписано до друку 25.04.23. Формат 60×84/8

Друк. арк. 13,6. Зам. № 23-5766

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

03680, Україна, м. Київ, пр. Перемоги, 54/1

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи (серія ДК, №235 від 07.11.2000)

E-mail: litera_kneu@ukr.net